

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 16 lutego 2010 r.

**Pan
Zygmunt Łukaszczyk
Wojewoda Śląski**

LKA-410-35-01/2009
P/09/045

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach (zwanym dalej „Urzędem”) w zakresie prawidłowości decyzji podejmowanych przez organ założycielski o likwidacji i nadzoru nad działalnością likwidatorów, a także w zakresie dofinansowania z Funduszu Skarbu Państwa procesów likwidacji przedsiębiorstw państwowych w latach 2004-2009 (I półrocze).

Ponadto, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w siedmiu likwidowanych przedsiębiorstwach: Państwowe Przedsiębiorstwo Remontów i Eksploatacji Domów „ŁABĘDY” w Gliwicach¹, Biurze Studiów i Projektów Przemysłu Węglowego „PROGOR” w Katowicach², Sosnowieckiej Przędzalni Czesankowej „POLITEX” w Sosnowcu³, Zakładów Artykułów Technicznych i Galanteryjnych „POLGAL” w Częstochowie⁴, Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Obsługi Inwestycji i Budownictwa w Katowicach⁵, Domu Mody „Elegancja” w Katowicach⁶, Kaletąńskich Zakładów Celulozowo Papierniczych w Kaletach⁷ w zakresie działalności likwidatorów oraz dofinansowania z Funduszu Skarbu Państwa procesów likwidacji przedsiębiorstw państwowych w ww. latach.

¹ Zwane dalej „Łabędy”

² Zwanego dalej „Progor”.

³ Zwana dalej „Politex”.

⁴ Zwanego dalej „Polgal”.

⁵ Zwanego dalej „WPolib”.

⁶ Zwanego dalej „Domem Mody”.

⁷ Zwanych dalej „Kalety”.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 22 grudnia 2009 r. a także kontrolami w ww. przedsiębiorstwach, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wojewodzie niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Wojewody Śląskiego w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

W latach objętych kontrolą postępowanie likwidacyjne prowadzono wobec 55 przedsiębiorstw państwowych, z czego 24 likwidacje (44 % prowadzonych likwidacji) dotyczyły przedsiębiorstw, wobec których sądy umorzyły postępowania upadłościowe, w związku z brakiem środków na choćby częściowe zaspokojenie wierzycieli lub w związku z brakiem środków na zaspokojenie kosztów postępowania. W okresie tym Wojewoda wszczął postępowanie likwidacyjne wobec 35 przedsiębiorstw państwowych, w tym wobec 21 przedsiębiorstw po umorzonym postępowaniu upadłościowym.

W okresie objętym kontrolą zakończono proces likwidacji 47 przedsiębiorstw (z czego do zakończenia kontroli nie wykreślono z KRS 4 przedsiębiorstw)⁸. Otrzymane na likwidację 28 przedsiębiorstw środki z Funduszu Skarbu Państwa, w wysokości 1 568,4 tys. zł, wykorzystano i rozliczono z Delegaturą Ministra Skarbu Państwa w Katowicach⁹ w kwocie 1 415,3 tys. zł, przy czym do dnia zakończenia kontroli trwały likwidacje trzech przedsiębiorstw, których likwidację dofinansowano w łącznej kwocie 95,3 tys. zł.

I. NIK negatywnie ocenia następujące działania w zakresie likwidacji:

1) Zbyt późne podejmowanie decyzji o likwidacji przedsiębiorstw państwowych.

Wśród 24 przedsiębiorstw, wobec których sądy umorzyły postępowania upadłościowe, Wojewoda podejmował decyzje o likwidacji w terminie od 1,5 miesiąca do ponad 6 lat. od umorzenia postępowania upadłościowego, w tym w 10 przypadkach ponowne wszczęcie postępowania nastąpiło po przeszło roku od umorzenia (np. wobec: Beskidzkich Zakładów Grabarskich BESTA w Żywcu – po 6 latach i 5 miesiącach, Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Bielsku – Białej – po 6 latach i 4 miesiącach).

⁸ W wyniku tych likwidacji przekazano MSP nieruchomości i prawa do użytkowania wieczystego o wartości 9 272,7 tys. zł, udziały i akcje o łącznej wartości 221,8 tys. zł, środki finansowe w wysokości 13 480,6 tys. zł i należności finansowe w łącznej wysokości 4 041,1 tys. zł.

⁹ Zwanej dalej Delegaturą MSP.

Podkreślić należy, że pomimo uzyskania przez Urząd opinii prawnej Ministerstwa Skarbu Państwa dotyczącej sposobu dalszego postępowania (pismo z 23 stycznia 2006 r.), spośród 10 przedsiębiorstw, w stosunku do 9 (w których umorzono postępowanie upadłościowe przed 2006 r.) Wojewoda wszczął postępowania likwidacyjne dopiero w terminie od 8 miesięcy do przeszło 2 lat od otrzymania powyższej opinii.

NIK zwraca uwagę, że spośród pozostałych 14 wszczętych postępowań likwidacyjnych, w 4 przypadkach, krótko po wszczęciu likwidacji, otwarto postępowania upadłościowe¹⁰. We wszystkich tych przypadkach postępowania likwidacyjne rozpoczęto, pomimo istnienia przesłanek otwarcia postępowania upadłościowego, a w przypadku Zakładów Domgos, pomimo wcześniejszego złożenia do Sądu Rejonowego w Gliwicach przez Dyrektora ww. przedsiębiorstwa trzech wniosków o ogłoszenie upadłości (za każdym razem zwracanych ze względów formalnych). Ostatni wniosek złożono na 4 dni przed otwarciem likwidacji. Jak wyjaśnił K. Boroń, były Dyrektor lub Z-ca Dyrektorów Wydziałów Urzędu, odpowiedzialnych za nadzór nad likwidacjami przedsiębiorstw państwowych, we wszystkich ww. przypadkach otwarcie likwidacji (pomimo istniejących przesłanek ogłoszenia upadłości) następowało ze względów społecznych, związanych ze stanowiskiem załóg, dotyczących utrzymania zatrudnienia w tych przedsiębiorstwach. Zdaniem NIK, stawianie w stan likwidacji, pomimo istniejących przesłanek ogłoszenia upadłości przedsiębiorstwa, było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym, skutkującym stratami Skarbu Państwa oraz stanowiło zagrożenie dla bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

2) Mało efektywne i długotrwałe prowadzenie procesów likwidacji.

Postępowanie likwidacyjne zlikwidowanych w tym okresie przedsiębiorstw trwało średnio 3 lata i 2 miesiące (licząc od zarządzenia Wojewody o wszczęciu likwidacji lub od ponownego wszczęcia tych postępowań po umorzonym postępowaniu upadłościowym). Średnio długość procesu likwidacji przedsiębiorstw, których nie zlikwidowano wynosiła 5 lat i 3 miesiące (licząc j.w. do 30 września 2009 r.).

Spośród 55 likwidacji przedsiębiorstw prowadzonych w okresie 4,5 roku, zaledwie 8 (15 %) uznano za zlikwidowane w pierwotnych terminach zakończenia likwidacji, określonych w Programach likwidacji. Biorąc pod uwagę obiektywne przyczyny przedłużenia likwidacji, takie jak np.: długotrwałe postępowania sądowe, w których likwidowane

¹⁰ tj. Katowickich Zakładów Metalowych DOMGOS w Rudzie Śląskiej¹⁰ – po 4 miesiącach, Przedsiębiorstwa Transportowo – Spedycyjnego w Jastrzębiu Zdroju – po 5 miesiącach, Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynierskiego w Gliwicach i Hutniczego Przedsiębiorstwa Budowlano – Montażowego BUDOHUT w Czeladzi – po 7 miesiącach.

przedsiębiorstwa były stronami, czy też utrudnienia związane z brakiem środków na prowadzenie likwidacji (w przypadku przedsiębiorstw, wobec których sądy umorzyły postępowania upadłościowe) NIK, w wyniku kontroli postępowań likwidacyjnych ocenia, że procesy likwidacyjne w skontrolowanych przedsiębiorstwach państwowych prowadzono w sposób długotrwały, nie dotrzymując pierwotnych terminów określonych w harmonogramach likwidacji w odniesieniu do 40 przedsiębiorstw. Podejmowane przez Urząd działania w celu przyspieszenia procesu, polegające m.in. na wymianie likwidatorów przedsiębiorstw, często (w 11 przypadkach) nie przynosiły oczekiwanych rezultatów i ponownie zmieniano likwidatora.

W trakcie kontroli NIK przeprowadzonej w 7 przedsiębiorstwach, stwierdzono m.in. że:

- a) W Programie Likwidacji Kalet, zatwierdzonym przez Wojewodę 8 marca 2002 r., zaplanowano zakończenie likwidacji w I kwartale 2005 r. Termin ten był na wniosek Likwidatorów w okresie objętym kontrolą pięciokrotnie przesuwany przez Wojewodę (ostatecznie do 31 grudnia 2009 r.). Stwierdzono, że kolejni likwidatorzy nie zrealizowali terminowo zaplanowanych zadań, odpowiednio: Andrzej Polackiewicz – 16 spośród 27 zadań (59,3 %), Robert Solga - 11 spośród 18 zadań (61,1 %), Krzysztof Wrona 11 spośród 19 zadań (57,9 %) - określonych w Programie Likwidacji, a których terminy realizacji przypadały na okres sprawowania przez nich funkcji likwidatora. NIK nie przyjmuje wyjaśnień likwidatorów, że głównym powodem nieterminowej realizacji zadań i przesuwania terminów zakończenia likwidacji były opóźnienia w zagospodarowaniu głównego składnika majątku Przedsiębiorstwa, tj. nieruchomości poprodukcyjnych, spowodowane przeciągającym się procesem dokonywania podziałów geodezyjnych nieruchomości, ponieważ to likwidatorzy byli odpowiedzialni za wyegzekwowanie terminowego dokonania tych podziałów.
- b) W Programie likwidacji WPOliB (sporządzonym w maju 2001 r.) określono termin zakończenia likwidacji na 31 grudnia 2002 r. Termin ten, na podstawie sporządzanych przez kolejnych likwidatorów 8 aneksów, Wojewoda kolejno przesunął aż do 30 czerwca 2009 r. Nadmienić należy, że od dnia 6 grudnia 2001 r. likwidacji podlegała tylko jedna nieruchomość, będąca w częściach własnością Przedsiębiorstwa oraz Miasta Katowice. Do czasu zakończenia kontroli likwidacji nie zakończono, a organ założycielski nie podjął decyzji dotyczącej przedłużenia ww. terminu (w przygotowanym przez likwidatora aneksie z sierpnia 2009 r.).
- c) W programie likwidacji przedsiębiorstwa Progor (po uprawomocnieniu się 20 listopada 2003 r. umorzenia postępowania upadłościowego przez Sąd Rejonowy w Katowicach i wznowieniu likwidacji 4 kwietnia 2006 r.) termin zakończenia likwidacji określono na dzień 31 marca 2007 r. Termin ten Wojewoda przedłużał na wnioski kolejnych likwidatorów aż siedmiokrotnie, wyznaczając ostateczny termin tej likwidacji do 31 sierpnia 2009 r. Kolejni likwidatorzy nie wywiązali się z przyjętych obowiązków, a wnioski o przedłużenie zakończenia likwidacji motywowano toczącymi się procedurami urzędowymi i sądowymi.
- d) W Programie Likwidacji Zakładów Polgal (po umorzeniu postępowania upadłościowego przez Sąd Rejonowy w Częstochowie w dniu 29 listopada 2006 r.) termin zakończenia likwidacji ustalono na 31 grudnia 2007 r. Pomimo dwukrotnego przedłużenia przez Wojewodę tego terminu do 30 września 2008 r. likwidator nie wywiązał się z przyjętych obowiązków, w tym nie realizując 12 spośród 13 zadań likwidacyjnych, określonych w pierwszym harmonogramie czynności likwidacyjnych, a jedyną czynnością wykonaną zgodnie z ww.

harmonogramem było przejęcie majątku Przedsiębiorstwa od syndyka masy upadłości. Opóźnienia realizacji ww. zadań wyniosły od 2 do 320 dni w stosunku do terminu zaplanowanego.

e) W Programie Likwidacji Łabęd, zatwierdzonym przez Wojewodę 2 grudnia 2004 r., zakończenie likwidacji zaplanowano do 31 grudnia 2006 r. Termin ten był czterokrotnie przesuwany przez Wojewodę (ostatecznie do 30 listopada 2009 r.). Zasadniczymi powodami niedotrzymania terminowego zakończenia likwidacji były trudności i opóźnienia w zagospodarowaniu głównego składnika majątku Przedsiębiorstwa – tj. 1 489 lokali mieszkalnych. W Programie Likwidacji przewidziano prowadzenie sprzedaży lokali mieszkalnych na rzecz dotychczasowych najemców¹¹ w terminie do 31 grudnia 2005 r., a następnie (począwszy od 1 października 2005 r.) nieodpłatne przekazanie niesprzedanych mieszkań gminom Gliwice i Zabrze¹². Faktycznie, w okresie od dnia rozpoczęcia likwidacji do 26 czerwca 2008 r., sprzedano najemcom 826 lokali mieszkalnych, na podstawie przepisów ustawy o zasadach zbywania mieszkań. Po tym okresie nie dokonywano sprzedaży mieszkań, natomiast pierwsze czynności związane z przekazaniem lokali gminom Likwidator podjął dopiero w lipcu 2007 r.

f) W Programie Likwidacji Domu Mody (po umorzeniu postępowania upadłościowego i wznowieniu likwidacji w dniu 9 października 2006 r.) termin zakończenia likwidacji ustalono na 31 lipca 2007 r. Pomimo trzykrotnego przedłużenia przez Wojewodę tego terminu do 30 września 2009 r. kolejni likwidatorzy nie wywiązali się z przyjętych obowiązków.

g) W Programie Likwidacji Politezu (po wznowieniu likwidacji w dniu 13 kwietnia 2006 r.) zakończenie likwidacji zaplanowano do 31 marca 2007 r. Termin ten był pięciokrotnie przesuwany przez Wojewodę (ostatecznie do 30 września 2009 r.). W dniu 1 lipca 2009 r. likwidator złożył Wojewodzie wnioski o przedłużenie likwidacji do 30 listopada tego roku oraz poprawiony harmonogram likwidacji i plan finansowy. Do czasu zakończenia kontroli likwidacji nie zakończono, a organ założycielski nie podjął decyzji dotyczącej przedłużenia ww. terminu.

3) Dopuszczanie do opóźnień w opracowywaniu przez likwidatorów programów likwidacji, aneksów do programów likwidacji, zatwierdzanie aneksów sporządzonych w sposób nierzetelny, a także opóźnienia w zatwierdzaniu tych aneksów.

W wyniku kontroli w Urzędzie dokumentacji 12 likwidowanych przedsiębiorstw (w tym 7 przedsiębiorstw objętych kontrolą) stwierdzono, następujące przypadki opóźnionego działania likwidatorów i Urzędu w ww. zakresie:

a) likwidatorzy Kalet, Andrzej Polackiewicz i Robert Solga, złożyli aneksy do Programu Likwidacji (odpowiednio nr 2 i nr 4) z opóźnieniem, wynoszącym odpowiednio 286 i 16 dni w stosunku do terminów określonych w ich umowach na pełnienie funkcji likwidatora. Jako przyczyny tej nieprawidłowości likwidatorzy

¹¹ na zasadach ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 4 poz. 24 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o zasadach zbywania mieszkań”

¹² na podstawie ustawy z dnia 12 października 1994 r. o zasadach przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych przez przedsiębiorstwa państwowe (Dz. U. Nr 119 poz. 567 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o zasadach przekazywania zakładowych budynków mieszkalnych”

wskazali: ustne porozumienie pomiędzy likwidatorem a organem założycielskim w zakresie wydłużenia terminu złożenia aneksu do czasu uzgodnienia jego treści z głównymi wierzycielami (A. Polackiewicz) oraz trudności w jego przygotowaniu (R. Solga). Ponadto nierzetelnie opracowali aneksy do Programu likwidacji Przedsiębiorstwa: nr 3 i nr 4, ponieważ - pomimo że w Aneksie nr 2 zatwierdzonym we wrześniu 2004 r. ujęto zadania: utylizację odpadów, wyburzenia i rekultywację terenów oraz reelektryfikację przedsiębiorstwa i wchodzących w jego skład nieruchomości o łącznym koszcie szacunkowym 9,6 tys. zł, a zadania te nie zostały zrealizowane, nie uwzględniono ich w zaktualizowanych planach finansowych dołączonych do kolejnych aneksów i stwierdzano jedynie, że w toku postępowania likwidacyjnego nie uda się pozyskać środków na ich realizację, w związku czym – jak wyjaśniał likwidator A. Polackiewicz, teren miał zostać przekazany jako mienie polikwidacyjne na rzecz Skarbu Państwa. Zdaniem NIK, nieujęcie tych zadań w kolejnych aneksach stanowiących podstawę działań likwidatorów, spowodowało, że A. Polackiewicz i R. Solga nie podejmowali żadnych czynności w celu ich zrealizowania, co uniemożliwiło skuteczne zakończenie procesu likwidacji. Dopiero następny likwidator, w aneksie do programu likwidacji, ponownie wprowadził te zadania.

b) likwidator Domu Mody Janusz Antonik w programie likwidacji (sporządzonym po 4,5 miesiącach po objęciu funkcji likwidatora) zatwierdzonym przez Wojewodę zakładał m. in. sprzedaż jednej nieruchomości, natomiast pozostałe nieruchomości, na których budynki były częściowo posadowione na gruntach, do których Przedsiębiorstwo nie posiadało tytułu prawnego, miały zostać przekazane Skarbowi Państwa. NIK zwraca uwagę, że w planie finansowym likwidacji, będącym częścią tego Programu, środki uzyskane ze sprzedaży tej nieruchomości przeznaczono na częściowe zaspokojenie zobowiązań (nie wskazując, jakie zobowiązania mają być zaspokojone), a na pokrycie kosztów likwidacji zaplanowano dofinansowanie z Funduszu Skarbu Państwa. Kolejny likwidator – Jerzy Dudek, w aneksie do tego programu, ujął zbycie ww. nieruchomości i prowadził działania mające na celu ich sprzedaż, które sfinalizowano. Do czasu zakończenia kontroli likwidacji przedsiębiorstwa nie zakończono, a organ założycielski nie podjął decyzji dotyczącej przedłużenia ww. terminu (i nie zatwierdził przygotowanego przez likwidatora aneksu z sierpnia 2009 r.).

c) likwidator Politehu Zdzisław Pilak w planie finansowym, stanowiącym załącznik do aneksu nr 1 do Programu likwidacji, nie założył żadnych przychodów, podczas gdy istniały okoliczności wskazujące na możliwości ich pozyskania, a całość kosztów likwidacji miała być sfinansowana środkami Funduszu Skarbu Państwa.

d) likwidatorzy Łabęd, Robert Błaszczuk i Andrzej Nicpan, nie prowadzili sprzedaży mieszkań w okresie 11 miesięcy (od 11 sierpnia 2006 r. do 24 lipca 2007 r.) w związku z upływem terminu (wskazany w aneksie nr 2 do Programu likwidacji) prowadzenia sprzedaży tych mieszkań do 30 czerwca 2006 r. i wystąpieniem do Wojewody o przedłużenie tego terminu dopiero w listopadzie 2007 r.

4) Dopuszczanie do zbywania przez likwidatorów majątku likwidowanych przedsiębiorstw z naruszeniem obowiązujących przepisów.

NIK zwraca uwagę, że pomimo powiadamiania Urzędu przez likwidatorów o prowadzonych przez nich przetargach, nie delegowano pracowników do uczestnictwa w pracach komisji przetargowych w charakterze obserwatora, jak podano w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne (LKA-41045-1-02). Sytuację taką stwierdzono, np. w objętych kontrolą przedsiębiorstwach, tj. przy: przetargu na sprzedaż przez likwidatora Kalet ośrodka

wczasowego „Rosomak” w Ustroniu, przetargu na sprzedaż przez likwidatora WPRIiB lokali użytkowych oraz prawa własności w części wspólnej budynku przy ul. Warszawskiej w Katowicach.

W wyniku kontroli dokumentacji likwidacji 12 przedsiębiorstw (w tym w 7 likwidowanych przedsiębiorstwach państwowych, objętych również odrębną kontrolą) stwierdzono, m.in. że:

a) Likwidator Domu Mody dokonał sprzedaży nieruchomości w Świętochłowicach, niezgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu¹³, a w szczególności § 2 ust. 1, § 8 ust. 2 i § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia RM w sprawie przetargów, tj.: w ogłoszeniu prasowym, dotyczącym pisemnego przetargu na sprzedaż nie podał: adresu działki wystawionej do przetargu, informacji o wadium i terminu zgłaszania ofert (jedynym kontaktem ze sprzedającym stanowił podany w ogłoszeniu numer telefonu komórkowego likwidatora Przedsiębiorstwa), między datą obwieszczenia o przetargu, a terminem przeprowadzenia przetargu nie upłynęło 14 dni (przetarg wyznaczono po upływie 8 dni od dnia obwieszczenia), przetargu nie prowadziła komisja przetargowa w składzie co najmniej 3-osobowym (w tym okresie likwidator zatrudniał 2 pracowników), lecz był prowadzony jednoosobowo przez likwidatora.

NIK zwraca uwagę, że działania podjęte przez Dyrektora Wydziału Nadzoru Prawnego i Właścielskiego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, który skierował do J. Antonika w 2007 roku trzy pisma (6 sierpnia, w którym zobowiązał likwidatora do natychmiastowego wstrzymania procedury sprzedaży nieruchomości, 10 sierpnia, w którym zobowiązał go do podjęcia działań mających na celu unieważnienie sprzedaży, a 14 września zwrócił się do likwidatora o powiadomienie o podjętych działaniach), były opóźnione i nieskuteczne. Jak wskazał likwidator, w odpowiedzi udzielonej 15 października 2007 r., nie mogło dojść do wstrzymania sprzedaży z powodu podpisania już 3 sierpnia 2007 r. umowy notarialnej oraz wydatkowania przez przedsiębiorstwo pozyskanych środków finansowych. Uzyskane ze sprzedaży środki wydano na bieżące wynagrodzenia zatrudnionych pracowników oraz na spłatę roszczeń pracowników, którzy posiadali prawomocne nakazy zapłaty. Ponadto, J. Antonik z tych środków wypłacił sobie świadczenie z tytułu używania samochodu prywatnego w wysokości 3,9 tys. zł, czego nie przewidywała umowa o pełnienie funkcji likwidatora przedsiębiorstwa. Wskutek wezwania prezsądowego Urzędu, w dniu 8 maja 2008 r. kwotę tę zwrócono na konto przedsiębiorstwa.

Ponadto przy sprzedaży przez likwidatora Mariusza Dudka nieruchomości w Katowicach i w Sosnowcu naruszano przepisy § 8 ust. 2, § 7 i § 9 ust. 1 ww. rozporządzenia RM w sprawie przetargów, tj. w pierwszym ogłoszeniu o sprzedaży nie podano: adresu działki, informacji o wadium, a między datą obwieszczenia o przetargu, a datą przetargu nie upłynęło 14 dni; natomiast w drugim ogłoszeniu wadium określono na 3% ceny wywoławczej, zamiast wymaganych 10%. Zbycia ww. nieruchomości likwidator dokonał na rzecz podmiotów, które zgłaszały roszczenia odszkodowawcze z tytułu bezumownego korzystania przez Przedsiębiorstwo z ich gruntów. Likwidator bezkrytycznie przyjął wysokość roszczeń zgłoszonych przez właścicieli tych gruntów nie podejmując działań w celu rzetelnej wyceny zobowiązań przedsiębiorstwa z tego tytułu. W rezultacie ww. odszkodowania ustalono miesięcznie za 2,15 zł za m² w Katowicach i aż 7 zł za m² w Sosnowcu (za okres około 10 lat).

b) NIK negatywnie oceniła sposób prowadzenia postępowań przetargowych w okresie, gdy likwidatorem

¹³ Dz. U. Nr 97, poz. 443 ze zm., zwanym dalej rozporządzeniem RM w sprawie przetargów

Łabęd był Andrzej Nicpan. W wyniku kontroli wybranych 17 postępowań stwierdzono, że w Przedsiębiorstwie nie prowadzono ewidencji złożonych ofert w przetargach na sprzedaż budynków i lokali mieszkalnych, pomimo takiego obowiązku określonego w *Regulaminie organizowania i przeprowadzania przetargów na sprzedaż składników majątkowych P.P.R. i E.D. w likwidacji*. Dotyczyło to postępowań na sprzedaż budynku hotelowego oraz 9 lokali mieszkalnych, których łączna wartość sprzedaży wyniosła 1 224,7 tys. zł. Stwierdzono ponadto, że postępowania dotyczące sprzedaży 7 lokali, wbrew postanowieniom ww. § 2 rozporządzenia RM w sprawie przetargów oraz ww. *Regulaminu organizowania i przeprowadzania przetargów...*, prowadziła komisja dwuosobowa, natomiast jedno postępowanie sam likwidator. Łączna wartość sprzedaży majątku, w wyniku tych postępowań, wyniosła 701,7 tys. zł.

Zdaniem NIK, brak prowadzenia - w okresie od lutego 2007 r. do lutego 2009 r. - ewidencji złożonych w przetargu ofert, a także prowadzenie niektórych postępowań przez komisję dwuosobową, a nawet samego likwidatora, stanowiło nie tylko istotne naruszenie obowiązujących przepisów prawa oraz wewnętrznego Regulaminu Przedsiębiorstwa, ale także poprzez brak możliwości stwierdzenia, jakie oferty i kiedy wpłynęły - stwarzało obszary zagrożenia korupcją.

c) Stwierdzono nieprawidłowości przy sprzedaży udziałów Łabęd w Przedsiębiorstwie Remontów i Eksploatacji Domów Sp. z o.o.¹⁴ (3 655, tj. 100 % udziałów w tej spółce), stanowiących najważniejszą, po nieruchomościach, pozycję aktywów trwałych przedsiębiorstwa, za kwotę 2 193 tys. zł. W wyniku przetargu i prowadzonych później negocjacji cenę sprzedaży jednego udziału ustalono niezgodnie z § 29 rozporządzenia RM w sprawie przetargu. Cena ta wynosiła bowiem 600 zł, natomiast najniższa dopuszczalna tym przepisem cena mogła wynieść 2/3 ceny oszacowania wynoszącej 905,24 zł, tj. 603,49 zł za 1 udział (co daje różnicę 12,7 tys. zł za wszystkie udziały).

W toku kontroli stwierdzono ponadto, że ww. wycenę, w oparciu o którą wyznaczono cenę wywoławczą w przetargu, sporządzono nierzetelnie. Biegły rewident sporządzający *Raport z wyceny* w maju 2006 r. (na dzień 31 marca 2006 r.), przyjął – określając wartość Spółki - wartość nieruchomości wynikającą z trzech operatów szacunkowych z kwietnia 2004 r. Zgodnie z art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami¹⁵ operat szacunkowy może być wykorzystywany do celu, dla którego został sporządzony, przez okres 12 miesięcy od daty jego sporządzenia. W związku z tym w ww. Raporcie przyjęto wartość budynków oraz prawa użytkowania wieczystego gruntów na podstawie nieaktualnych operatów z kwietnia 2004 r. Powyższe potwierdził również, w lutym 2007 r., rzeczoznawca majątkowy działający na zlecenie Urzędu. Zaznaczyć należy również, że likwidator R. Błaszczyk nie przekazał sporządzającemu wycenę udziałów aktualnego operatu szacunkowego jednej z nieruchomości (ze stycznia 2006 r.), w którym wartość tej nieruchomości (wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu) wyceniono na kwotę 722,5 tys. zł, wyższą o 45,5 tys. zł, niż wartość wykazana w operacie z kwietnia 2004 r.

W ocenie NIK, Robert Błaszczyk, poprzez bezkrytyczne przyjęcie ww. wyceny wartości udziałów w PRiED Sp. z o.o., nie dochował należytej staranności przy sprzedaży tego istotnego składnika majątku Przedsiębiorstwa.

d) Likwidator Polagalu Z. Peryga nie zamieścił w obwieszczeniu o przetargu na sprzedaż pozostałego majątku Przedsiębiorstwa z dnia 7 listopada 2007 r. wszystkich informacji (np. określenia siedziby sprzedawcy, miejsca i trybu składania ofert, zapisów dotyczących wadium) wymaganych przepisami rozporządzenia RM w sprawie

¹⁴ Zwanego dalej PRiED Sp. z o.o.

¹⁵ Dz. U. z 2004 r. Nr 261 poz. 2603 ze zm.

przetargów, co zdaniem NIK mogło mieć wpływ na ilość oferentów przystępujących do przetargu, a co za tym idzie i na sumę możliwą do uzyskania ze sprzedaży nieruchomości.

Ponadto, NIK zwracała uwagę na fakt zawarcia, w § 8 podpisanej przez Z. Perygę przedwstępnej umowy sprzedaży pozostałego majątku Przedsiębiorstwa (w wyniku ww. przetargu), zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 17 grudnia 2007 r., zapisu, że w razie niewykonania umowy przez sprzedającego, kupujący mógł żądać od sprzedającego zwrotu zadatku w podwójnej wysokości. Likwidator przyjął ten zapis w umowie w sytuacji, gdy negocjacje z wierzycielami nadal trwały i nie miał pewności czy przyrzeczona umowa sprzedaży dojdzie do skutku. Zadatek wynosił 110 tys. zł. Ponieważ nie doszło do podpisania przyrzeczonej umowy kupna sprzedaży majątku przedsiębiorstwa, na co wpływ miała decyzja organu założycielskiego, wstrzymująca sprzedaż nieruchomości ze względu na nieuwzględnienie w podziale sumy Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w związku z art. 1025 k.p.c. oraz 23 pkt 2 ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy¹⁶. Z. Peryga zwrócił spółce Kamex II zadatek w jednokrotnej wysokości. Następstwem tego było roszczenie niedosłego nabywcy nieruchomości o zapłatę 110 tys. zł oraz kosztów procesu w wysokości 9,1 tys. zł, które zostały zasądzone w dniu 28 kwietnia 2009 r. wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie na rzecz spółki Kamex II.

e) Likwidator WPOiB w 2006 r. podjął próbę zbycia jedynej nieruchomości będącej w części własnością tego przedsiębiorstwa w sytuacji, gdy nieruchomość ta nie miała uregulowanego stanu prawnego. W ogłoszeniu o przetargu pisemnym, na łączną sprzedaż lokali w budynku przy ul. Warszawskiej 4 w Katowicach oraz prawa własności w częściach wspólnych tego budynku, likwidator podał m.in., że łączna cena wywoławcza lokali wynosi 2 841 tys. zł, a *minimalne postąpienie* 1 % ceny. Zdaniem NIK, wprowadzając w tym ogłoszeniu termin *postąpienie* – przewidziany w § 16 rozporządzenia RM w sprawie przetargów, tj. w przepisach rozdziału 2 - Przetarg ustny, spowodowano niejednoznaczne określenie zasad przeprowadzenia przetargu, które mogło wprowadzić w błąd oferentów. Ww. rozporządzenie nie przewiduje możliwości łączenia zasad przetargu ustnego i pisemnego. W konsekwencji, w jednej spośród 3 złożonych ofert, zaproponowano cenę minimalną oraz postąpienie i cenę maksymalną (3 000 tys. zł, powiększoną o 1 %, - 28,4 tys. zł, nie wyższą niż 10 017,3 tys. zł).

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego przez Komisję Przetargową z 10 lutego 2006 r., podtrzymanego 13 lutego 2006 r., która zamiast unieważnić przetarg uznała za najkorzystniejszą ofertę (na podstawie opinii radców prawnych), w której zaproponowano najwyższą cenę (4 289 210 zł), ale niższą od ceny proponowanej przez oferenta, który korzystając z możliwości postąpienia, deklarował zamiar zakupu nieruchomości za maksymalną kwotę 10 017,3 tys. zł.

Do podpisania ww. umowy jednak nie doszło, gdyż notariusz odmówił spisania umowy, z uwagi na nieuregulowany stan prawny.

f) kontrola NIK ujawniła ponadto ukrycie przed wierzycielami przez likwidatora Kalet części środków uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości. Likwidator Robert Solga w dniu 28 grudnia 2006 r., po przeprowadzonym postępowaniu przetargowym, polecił nabywcy ośrodka wczasowego „Rosomak” w Ustroniu dokonanie wpłaty kwoty 994,0 tys. zł (pozostającej z ceny sprzedaży po spłacie zobowiązań na konta wierzycieli przedsiębiorstwa) nie na rachunek bankowy przedsiębiorstwa, lecz na konto Kancelarii Radcy Prawnego, reprezentującego przedsiębiorstwo w tym postępowaniu. Środki te zostały przez nabywcę w tym samym dniu

¹⁶ Dz. U. z 2006 r., Nr 158, poz. 1121 ze zm., zgodnie z którą „przy dochodzeniu zwrotu wypłaconych świadczeń, roszczenia Funduszu korzystają z takiej samej ochrony prawnej, jaką odrębne przepisy przewidują dla należności za pracę”.

przekazane na wskazany rachunek. Następnie, ww. Kancelaria utworzyła subkonto, na które w dniu 10 stycznia 2007 r. przelano z jej bieżącego rachunku bankowego kwotę 1 210,1 tys. zł (obejmującą również wpłacone wcześniej wadium 260,0 tys. zł, po potrąceniu kwoty 43,9 tys. zł tytułem wynagrodzenia radcy prawnego). Likwidatorzy zostali upoważnieni w banku do dysponowania środkami na tym subkoncie i od tej daty do dnia zakończenia kontroli subkonto to pełniło rolę faktycznego rachunku przedsiębiorstwa, z którego dokonywano płatności w ramach jego działalności (m. in. na miesięczne wynagrodzenie likwidatorów z tytułu realizowanej umowy zlecenia likwidacji), i na którym były kapitalizowane odsetki.

Zdaniem NIK, powyższe działanie miało na celu ukrycie przed wierzycielami części majątku przedsiębiorstwa, tj. środków pieniężnych w kwocie 1 254,0 tys. zł (łącznie z wadium). Łączne zobowiązania przedsiębiorstwa wynosiły bowiem na koniec 2006 r. 21 705,5 tys. zł, a rachunek bankowy Przedsiębiorstwa był zajęty przez komornika. Likwidatorzy Robert Solga i Krzysztof Wrona – mimo dysponowania tymi środkami - nie spłacali zobowiązań, czym narazili przedsiębiorstwo na konieczność zapłaty odsetek ustawowych (wg oprocentowania znacznie przewyższającego oprocentowanie rachunku bieżącego). Działania takie należy uznać za niegospodarne.

Ponadto, ww. Kancelaria dysponowała środkami przedsiębiorstwa przez okres od dnia ich otrzymania do daty przelania ich na ww. subkonto, tj. kwotą 260 tys. zł (z tytułu wpłaconego wadium) przez okres 106 dni oraz kwotą 1 254,0 tys. zł przez okres 13 dni (z tytułu wadium i zapłaty reszty ceny). Żaden z trzech likwidatorów, w okresie objętym kontrolą, nie domagał się naliczenia i wypłacenia przedsiębiorstwu odsetek od środków na rachunku bankowym, jakie z tego tytułu uzyskała ww. Kancelaria, co z uwzględnieniem kryterium gospodarności należy ocenić krytycznie, środki te stanowiły bowiem utracony przychód przedsiębiorstwa.

5) Nieterminowe przekazywanie Ministrowi Skarbu Państwa mienia po zlikwidowanych przedsiębiorstwach.

Spośród uznanych za zlikwidowane przez Wojewodę, w okresie objętym kontrolą, 43 przedsiębiorstw, w 24 pozostało mienie, w tym środki finansowe. We wszystkich przypadkach, przy przekazaniu mienia pozostałego po zlikwidowanych przedsiębiorstwach, Wojewoda przekroczył termin, określony w art. 49 ust. 1 ww. ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, zgodnie z którym pozostałe po przedsiębiorstwie państwowym mienie przejmuje minister właściwy do spraw Skarbu Państwa, z dniem wykreślenia przedsiębiorstwa z KRS. W przypadku 21 zlikwidowanych przedsiębiorstw protokolarne przekazanie mienia MSP nastąpiło od 53 dni do 1 roku i 2 miesięcy po wykreśleniu przedsiębiorstw z KRS, a w przypadku 3 przedsiębiorstw mienie to do dnia zakończenia kontroli nie zostało przekazane MSP, pomimo wykreślenia tych przedsiębiorstw z KRS odpowiednio w dniach: 8 października 2004 r. (Państwowego Ośrodka Maszynowego w Skoczowie¹⁷), 9 lutego 2009 r. (Zakładów Dolomitowych SZCZAKOWA¹⁸ w Jaworznie)

¹⁷ Zwanego dalej „POM”

¹⁸ Zwanego dalej „Zakładami Dolomitowymi”

i 7 września 2009 r. (Przedsiębiorstwa Zaopatrzenia Szkół CEZAS¹⁹ w Bytomiu), przy czym tylko wartość mienia POM i Zakładów Dolomitowych wynosi 903,2 tys. zł. Za powstanie ww. opóźnień odpowiedzialni byli likwidatorzy przedsiębiorstw.

6) Najwyższa Izba Kontroli jako niewystarczający i nierzetelny ocenia również nadzór sprawowany przez organ założycielski nad wykonywaniem przez likwidatorów obowiązków sprawozdawczych.

Podczas kontroli stwierdzono m. in., że w przypadku 6 spośród 12 skontrolowanych w tym zakresie dokumentacji z likwidacji, w Urzędzie brak było części sprawozdań kwartalnych likwidatorów z likwidacji, i tak dla: Politexu (otwarcie likwidacji 13 kwietnia 2006 r.) brakowało sprawozdań za III i IV kwartał 2007 r., Biura Projektów Budownictwa Przemysłowego i Kopalnictwa Rud „BIPRORUD” w Częstochowie²⁰ (otwarcie likwidacji 1 marca 2007 r.) za IV kwartał 2007 r. i za III kwartał 2008 r., Polgalu w Częstochowie (otwarcie likwidacji 11 stycznia 2007 r.) za I i II kwartał 2007 r. i za IV kwartał 2008 r., przedsiębiorstwa Progor (otwarcie likwidacji 20 listopada 2003 r.) za I kwartał 2006 r. i za IV kwartał 2008 r., Przedsiębiorstwa Budowlano – Inżynieryjnego „BUMEX” w Mysłowicach²¹ (otwarcie likwidacji 7 kwietnia 2003 r.) za I i II kwartał 2005 r. oraz Przedsiębiorstwa Produkcyjno Usługowego Przemysłu Węglowego „RADOCHA” w Sosnowcu²² (otwarcie likwidacji 7 stycznia 2005 r.) za III i IV kwartał 2006 r. Ponadto, w przypadku 3 z ww. zbadanych likwidacji (Politex, Biprorud i Progor), likwidatorzy złożyli ogółem 5 sprawozdań kwartalnych z opóźnieniem, wynoszącym od 126 do 310 dni.

Należy podkreślić, że w przypadku umów na likwidację „Biprorudu”, „Bumexu” oraz „Radochy”, pobieranie przez likwidatorów miesięcznego ryczałtowego wynagrodzenia było uzależnione od złożenia sprawozdania kwartalnego (§ 5 umów-zleceń), a w razie nieterminowego wykonania przez likwidatora obowiązku złożenia sprawozdania Wojewoda miał prawo pobrać karę umowną w wysokości do 10% wynagrodzenia likwidatora (§ 8 umów-zleceń). Pomimo tego, nie podjęto takich działań w przypadkach nie złożenia przez likwidatorów ww. sprawozdań kwartalnych lub złożenia przez nich sprawozdań z opóźnieniem. Wyegzekwowanie przez Wojewodę kar, wynikających z § 5 oraz § 8 umów-zleceń, dot. likwidacji wyżej wymienionych przedsiębiorstw, mogło skutkować

¹⁹ Zwanego dalej „Cezas”

²⁰ Zwanego dalej „Biprorud”.

²¹ Zwanego dalej „Bumex”.

²² Zwanego dalej „Radocha”.

niewypłaceniem wynagrodzeń w łącznej kwocie 21 tys. zł²³, a także pobraniem od likwidatora „Biprorudu” kary umownej w kwocie 200 zł. Osobą odpowiedzialną za opisane powyżej zaniechania jest Kacper Boroń, ówczesny Dyrektor wydziału właściwego ds. nadzoru właścicielskiego.

W trakcie kontroli w przedsiębiorstwach, NIK stwierdziła ponadto, że występowały przypadki nierzetelnego sporządzenia sprawozdań przez likwidatorów, tj.: Likwidator Polgału Zenon Peryga w sprawozdaniach finansowych za 2007 i 2008 r. nie ujął kwot pobranych z tytułu wynagrodzenia w wysokości odpowiednio 23 tys. zł i 6 tys. zł, a sprawozdania z prowadzonej likwidacji Likwidatora Domu Mody Janusza Antonika w 2007 r. i 2008 r. zawierały błędy i niepełne informacje o wpływach uzyskanych na konto przedsiębiorstwa, a podane informacje o dokonanych wydatkach były niezgodne z dokumentacją księgową. Sprawozdania nie zawierały też pełnych informacji, np. o żądaniach właścicieli gruntów za umowne korzystanie przez Dom Mody z gruntów, na których posadowione były budynki przedsiębiorstwa.

Wystąpiły również przypadki zatrudnienia w przedsiębiorstwach pracowników bez zgody organu założycielskiego oraz zatrudnienia pracowników, pomimo braku przesłanek ich zatrudnienia (co zwiększało koszty likwidacji), i tak:

- a) Likwidator Domu Mody Janusz Antonik w okresie od 2 kwietnia do 10 października 2007 r. zatrudnił dwie osoby do prowadzenia dokumentacji finansowo – księgowej oraz prac związanych z otrzymaną korespondencją, pomimo tego, że zatrudnienie ww. osób nie było przewidziane w zatwierdzonym przez Wojewodę Programie likwidacji, a Urząd nie wyraził zgody na zatrudnienie tych osób (czego wymagała umowa zawarta z Likwidatorem przez Wojewodę). Koszt zatrudnienia ww. pracowników wyniósł 17,4 tys. zł (bez pochodnych)
- b) Likwidator WPRIiB Agata Piątek zawarła w listopadzie 2006 r. na okres do 31 maja 2007 r. umowę z byłym likwidatorem przedsiębiorstwa [...] ²⁴, za kwotę 1 tys. zł miesięcznie, który w tym okresie nie wykonywał na rzecz WPRIiB żadnych czynności, ale w tym okresie prowadził inną „niedochodową” likwidację (tj. likwidację bez możliwości uzyskania dofinansowania z MSP oraz bez własnych środków). Jak ustalono powyższe było skutkiem prośby Z-cy Dyrektora Wydziału Nadzoru Prawnego i Właścicielskiego Urzędu (sprawującego nadzór nad likwidacją pp. w tym okresie) Kacpra Boronia, który w ten sposób chciał zapewnić możliwość przeprowadzenia „niedochodowych” likwidacji przez zapewnienie środków na wynagrodzenie likwidatora tych przedsiębiorstw. Ta sama Likwidator zawarła 19 stycznia 2007 r. z innym byłym likwidatorem WPRIiB [...] ²⁵ umowę dotyczącą zarządzania budynku w Katowicach przy ul. Warszawskiej 4. Umowę tą następny Likwidator WPRIiB Mariusz Dudek przedłużył do dnia 30 czerwca 2009 r. Przez cały okres

²³ dla „Biprorud” w okresie styczeń-lipiec 2008 r. obowiązywała umowa z likwidatorem na kwotę 2.000 zł miesięcznie, dla „Bumex” w okresie kwiecień-czerwiec 2005 r. obowiązywała umowa z likwidatorem na kwotę 6,5 tys. zł miesięcznie, dla „Radocha” w okresie październik-grudzień 2006 r. obowiązywała umowa z likwidatorem na kwotę 2 tys. zł miesięcznie

²⁴ Ochrona prywatności osoby fizycznej na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. nr 112, poz. 1198 ze zm.).

²⁵ Ochrona prywatności osoby fizycznej na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. nr 112, poz. 1198 ze zm.).

obowiązywania ww. umowy nie wykonywano czynności objętych umową, tj.: prowadzenie książki obiektu budowlanego, opracowywanie sprawozdań rocznych z wykonywania czynności zarządu i przeprowadzonych remontów i modernizacji, a jedynymi efektami działalności [...] ²⁶ były: dwa plany remontów oraz dwa protokoły kontroli stanu technicznego liczące łącznie 9 stron.

c) Trzech kolejnych likwidatorów Kalet (Andrzej Polackiewicz, Robert Solga i Krzysztof Wrona) zawarło w latach 2004-2009 łącznie 9 umów zleceń oraz 2 umowy o pracę z osobami spoza przedsiębiorstwa (na podstawie których wypłacono łączną kwotę 152,3 tys. zł) bez uzyskania zgody organu założycielskiego, do czego byli zobowiązani postanowieniami umów na pełnienie funkcji likwidatorów.

W trakcie kontroli w Urzędzie stwierdzono również, że likwidatorzy nie sporządzali bilansów na dzień otwarcia likwidacji, co niezgodne było z § 49 pkt. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1981 r. w sprawie wykonania ustawy o przedsiębiorstwach państwowych ²⁷. Ustalono, że spośród 55 przedsiębiorstw państwowych, jedynie w 12 przedsiębiorstwach (22 %) bilans i rachunek wyników sporządzono na dzień otwarcia likwidacji, natomiast w pozostałych przedsiębiorstwach likwidowanych bilanse i rachunki wyników likwidatorzy sporządzili: na dzień poprzedzający otwarcie likwidacji (w 35 przedsiębiorstwach), na koniec roku, w którym otwarto likwidację (3 przedsiębiorstwa) i na inne dni wynikające z prowadzonych przez przedsiębiorstwo ksiąg rachunkowych (3 przedsiębiorstwa). W dokumentacji, dotyczącej likwidacji Ośrodka Maszynowego w Skoczowie (podjęcie likwidacji z dniem 11 października 2002 r.) i Bytomskiego Przedsiębiorstwa Robót Elewacyjnych i Wykończeniowych w Bytomiu (otwarcie likwidacji 21 czerwca 2005 r.), brak było bilansów otwarcia likwidacji tych przedsiębiorstw.

W okresie objętym kontrolą, Urząd przeprowadził 7 kontroli w 3 spośród 12 przedsiębiorstw objętych przez NIK szczegółowym badaniem. Zaznaczyć należy, że w przypadku kontroli: w Kaletach (przeprowadzonej w marcu 2009 r.), WPOliB (przeprowadzonej w lutym i w marcu 2007 r.) oraz w Łabędach (w sierpniu 2008 r., dotyczącej zbywania mieszkań), nie sformułowano żadnych wniosków pokontrolnych. Tylko jedna z kontroli (kontrola Łabęd, dotycząca zbycia udziałów PRiED Sp. z o.o.) skutkowałą skierowaniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do prokuratury, która umorzyła śledztwo w sprawie niedopełnienia obowiązków przez likwidatora „Łabęd”. Zażalenie Wojewody na postanowienie prokuratury o umorzenie śledztwa w tej sprawie zostało pozostawione przez Sąd bez rozpoznania, ponieważ zostało złożone przez osobę

²⁶ Ochrona prywatności osoby fizycznej na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. nr 112, poz. 1198 ze zm.).

²⁷ Dz. U. Nr 31, poz. 170, ze zm., zwane dalej rozporządzeniem w sprawie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych.

nieuprawnioną, pomimo pouczenia Wojewody o skutkach podpisania zażalenia przez taką osobę.

NIK zwraca uwagę, że w powyższej sprawie Wojewoda nie wystąpił do właściwego sądu o wyrównanie strat przez ówczesnego likwidatora lub o rozwiązanie umowy sprzedaży tych udziałów, w trybie ustawy z dnia 21 czerwca 1990 r. o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych²⁸.

Opisane w niniejszym wystąpieniu ww. nieprawidłowości wskazują, że Wojewoda nie wykonał w pełni wniosku nr 1, sformułowanego przez NIK w wystąpieniu pokontrolnym ze stycznia 2003 r. (LKA-41045-1-02), który dotyczył podjęcia działań organizacyjnych w celu zapewnienia pełnej realizacji zadań organu założycielskiego, związanych z nadzorem nad przedsiębiorstwami państwowymi, w tym w zakresie skutecznego nadzoru i kontroli nad prawidłowością przebiegu postępowań likwidacyjnych przedsiębiorstw państwowych.

Ponadto, w toku kontroli stwierdzono, że począwszy od 31 grudnia 2001 r. w Urzędzie odstąpiono od stosowania procedury komisyjnego wyłaniania kandydatów na rzecz wyznaczania ich przez Wojewodę w niejasnej procedurze (bez określenia pisemnych zasad), stwarzającej możliwość do występowania zjawisk o charakterze korupcyjnym. Zdaniem NIK, niecelowe było również zlecanie równocześnie po kilka likwidacji w tym samym czasie jednemu likwidatorowi. Kontrola wykazała bowiem, że spośród 10 likwidatorów (prowadzących w okresie objętym kontrolą od 3 do 9 likwidacji przedsiębiorstw państwowych), tylko 3 z nich ukończyło powierzone im likwidacje lub je kontynuują. Zatrudnienie pozostałych 7 likwidatorów nie gwarantowało przeprowadzenia skutecznej likwidacji, ponieważ poszczególni likwidatorzy ukończyli: 5 likwidacji na 7 powierzonych (K. Pająk), 2 na 5 powierzonych (likwidatorzy Z. Peryga i M. Dudek), 2 na 3 powierzonych (R. Solga), 1 na 3 powierzonych (R. Klóska) oraz żadnej na 3 powierzonych likwidacji (A. Polackiewicz).

Negatywnie, zdaniem NIK, należy ocenić powierzanie prowadzenia likwidacji Kancelarii Radców Prawnych M. Wojewoda i J. Wojewoda – Srokosz, która zdołała przeprowadzić jedynie jedną likwidację na 6 powierzonych, z tego, w okresie od lutego 2007 r. do lutego 2008 r., prowadziła jednocześnie 4 likwidacje, których nie ukończyła (Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Bielsku – Białej, Przedsiębiorstwa Gospodarki Materiałowej Przemysłu Węglowego w Łędzinach, Bielskich Zakładów Futrzarskich BESKIDIANA w Bielsku – Białej i Przedsiębiorstwa Transportu Kolejowego i Gospodarki Kamieniem Przemysłu Węglowego w Rybniku).

²⁸ Dz. U. Nr 44, poz. 255 ze zm.

W przypadku dwóch z ww. likwidatorów (R. Solgi i R. Klóska), którzy nie ukończyli powierzonych likwidacji, były Zastępca Dyrektora Wydziału Nadzoru Prawnego i Właścicielskiego Urzędu K. Boroń (odpowiedzialny za nadzór nad likwidatorami) stwierdził, że umowy z nimi zawierane były na polecenie ówczesnego Wojewody T. Pietrzykowskiego.

W wyniku kontroli stwierdzono również, że w dokumentacji Urzędu brak było dokumentów związanych z prowadzonymi likwidacjami przedsiębiorstw, np.: całość dokumentacji z likwidacji Zakładów Drzewnych Przemysłu Węglowego w Katowicach, umowy Nr 488/98 z dnia 3 listopada 1998 r. ze Sławomirem Oczkowiczem, likwidatorem Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Katowicach, kopii opinii Wojewody do wniosku likwidatora o udzielenie dofinansowania likwidacji Fabryki Nakryć Stołowych POLWID w Cieszynie oraz poniżej opisanych 2 wniosków likwidatorów o uznanie przedsiębiorstw za zlikwidowane. Powyższe, zdaniem NIK, świadczy o nieprzestrzeganiu instrukcji kancelaryjnej przez osoby odpowiedzialne za prowadzenie spraw przedsiębiorstwa i niewystarczającym nadzorze w tym zakresie.

II. NIK pozytywnie ocenia, pomimo stwierdzonych uchybień, następujące działania Wojewody objęte kontrolą:

1. Powoływanie do przeprowadzenia postępowań przygotowawczych likwidacji zespołów przygotowawczych. Zespoły badały przyczyny, cel, potrzebę oraz przygotowywały ramowe plany likwidacji przedsiębiorstw (zawierające m. in.: czynności jakie należy podjąć w trakcie procesu likwidacyjnego i ich terminy, planowane przychody, nakłady na likwidację oraz wynik finansowy likwidacji), za wyjątkiem podjęcia 16 stycznia 2007 r. (po umorzonym postępowaniu upadłościowym) likwidacji Domu Mody. NIK nie przyjmuje, złożonych przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Nadzoru Właścicielskiego Urzędu D. Kolonko, wyjaśnień dotyczących przyczyn nie powołania zespołu przygotowawczego do przeprowadzenia tego postępowania likwidacyjnego (tj. stanowiskiem MSP, wyrażonym w piśmie z dnia 23 stycznia 2006 r.), ponieważ w kontrolowanych, podobnych postępowaniach przygotowawczych do likwidacji (po umorzonych postępowaniach upadłościowych) Wojewoda powoływał takie zespoły również po otrzymaniu przez Urząd powyższego pisma MSP, np. w przypadku postępowań przygotowawczych likwidacji: Wytwórni Form Szklarskich VITROFORM w Jaworznie (postępowanie wszczęte 29 grudnia 2006 r.), Polgalu (postępowanie wszczęte 12 marca 2007 r.), Biprorudu (postępowanie wszczęte 25 maja 2006 r.), i Politexu (postępowanie wszczęte 19 czerwca 2006 r.).

2. Występowanie do Delegatury MSP w Katowicach z informacją o zamiarze likwidacji na co najmniej dwa tygodnie przed podejmowaniem decyzji o likwidacji przedsiębiorstw, zgodnie z przepisem art. 19 ust. 2 ww. ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Kontrola prowadzenia przez Urząd postępowań przygotowawczych do likwidacji 12 przedsiębiorstw wykazała, że w 10 przypadkach Wojewoda występował do Delegatury MSP w Katowicach o wyrażenie stanowiska, co do zamiaru likwidacji przedsiębiorstwa. W jednym przypadku (zamiar likwidacji WPOliB) Wojewoda wszczął postępowanie likwidacyjne, pomimo zgłoszenia przez Dyrektora Delegatury MSP w Katowicach wątpliwości (nie wyrażonych jednak w formie sprzeciwu). W pozostałych dwóch zbadanych przypadkach Wojewoda podjął nie zakończone postępowania likwidacyjne, po umorzeniu postępowania upadłościowego, bez zawiadomienia MSP, co zgodne było ze stanowiskiem MSP, dotyczącym zasad postępowania w takich sprawach, wyrażonym w piśmie nr DP-KB-023-827/05 z dnia 23 stycznia 2006 r.
3. Powiadamianie każdorazowo o likwidacji przedsiębiorstwa reprezentanta Ministra Finansów, (Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach), który zgodnie z art. 74 ww. ustawy o przedsiębiorstwach państwowych wykonywał uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych, określone w tej ustawie dla przedsiębiorstw objętych kontrolą procesu likwidacji.
4. Powiadamianie o zamiarze dokonania likwidacji przedsiębiorstwa związków zawodowych, działających w przedsiębiorstwie oraz rad pracowniczych, celem uzyskania stosownych opinii. Podczas kontroli w Urzędzie dokumentacji likwidacji 37 przedsiębiorstw (ww. 12 postępowań przygotowawczych do likwidacji oraz 25 postępowań likwidacji prowadzonych na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych) ustalono, że Urząd przed wydaniem decyzji o podjęciu likwidacji zwracał się do funkcjonujących w tych przedsiębiorstwach związków zawodowych, rad pracowniczych i rad nadzorczych o wydanie opinii w sprawie zasadności i warunków likwidacji przedsiębiorstwa.
5. Podejmowanie decyzji o uznaniu przedsiębiorstwa za zlikwidowane, po przyjęciu sprawozdania końcowego i rozliczeniu się likwidatorów z Delegaturą MSP z otrzymanego dofinansowania. Spośród szczegółowo badanych w Urzędzie wybranych 12 postępowań likwidacyjnych – 5 zostało w okresie objętym kontrolą uznanych przez organ założycielski za zlikwidowane. W trakcie kontroli stwierdzono jednak, że w przypadku dwóch przedsiębiorstw (Przedsiębiorstwa Budowlano Inżynieryjnego „BUMEX” w Mysłowicach oraz Przedsiębiorstwa Handlowo – Usługowo – Produkcyjnego „MAGHURT” w Rudzie

Śląskiej) w dokumentacji przechowywanej w Urzędzie brak było wniosków likwidatorów o uznanie ww. przedsiębiorstw za zlikwidowane.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podejmowanie działań w celu przyspieszenia procesów likwidacji i przeciwdziałanie nieuzasadnionemu przedłużaniu przez likwidatorów czasu jej trwania.**
- 2. Zwiększenie nadzoru nad procesami likwidacji, a w szczególności nad zbyciem nieruchomości będących we władaniu przedsiębiorstw.**
- 3. Zapewnienie przekazywania Ministrowi Skarbu Państwa mienia zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych z dniem wykreślenia tych przedsiębiorstw z KRS.**
- 4. Bezwzględne egzekwowanie obowiązków likwidatorów, a w przypadku braku realizacji przez likwidatorów przyjętych do realizacji zadań, konsekwentne dochodzenie kar wynikających z zawartych umów.**
- 5. Rozważenie możliwości ponownego wyłaniania likwidatorów w wyniku prowadzenia procedury komisyjnego wyłaniania kandydatów.**
- 6. Rozważenie możliwości wystąpienia do właściwego sądu o wyrównanie strat przez byłego likwidatora Państwowego Przedsiębiorstwa Remontów i Eksploatacji Domów „ŁABĘDY” w Gliwicach Roberta Błaszczyka lub o rozwiązanie umowy sprzedaży udziałów PRiED Sp. z o.o. w trybie ww. ustawy z dnia 21 czerwca 1990 r. o zwrocie korzyści uzyskanych niesłusznie kosztem Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wojewodę, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.